

ИНТЕРВЈУ: ЕМАНУЕЛ РУБЕН, ПИСАЦ, ГЕОГРАФ И ПУТНИК

Дунав под ногама – радно место из снова

Да, постоје ти тренуци екстремног умора, кад човек безмало почне да халуцинира и пут постане бескрајна фатаморгана. У глави бицикliste се, заправо, дешава мноштво ствари – каже за „Дневник“ писац, географ и путник на два точка Емануел Рубен, који је од Новог Сада до Милуза, а потом од Одесе до Новог Сада, укупно прешао 4.000 километара, а у књижари „Булевар букс“ представио роман „Снежна линија“ у издању „Академске књиге“.

● **Осећате ли, као ваш јунак, тугу кад се заврши путовање?**

– Окончати неко путовање је исто што и завршити роман: осети човек дубоку тугу, све батерије се испразне. И врло је тешко након тога изнова се прилагодити свакодневном животу.

● **Да ли је Србија, пре него што сте дошли овамо, била за вас једна од прижељкиваних „земаља без легенди“, као што је за Самуела Видубла био непознат крај где је прихватио службу?**

– Напротив, и пре него што сам крочио на њено тле, Србија је за мене била земља бројних легенди. Чињеница је да Београд није Јерусалим, као што ни Балкан није Света земља, али и ја сам, као и сви Европљани мојих година, одрастао са причом о ратовима у бившој Југославији негде у позадини. И пре него

што сам дошао овамо, знао сам, или барем веровао да знам, много тога о Србији и Србима. Можда би било другачије да смо, на пример, отишли у Македонију или Црну Гору. Али Србија, Тито, Милошевић, Кустурица, рат, НАТО бомбардовање, све је то, у Француској нарочито, често било на насловним странама новина. С друге стране, чим смо стигли, наступио је шок: како то да ништа не личи у Кустуричин филм? Људи су сасвим једноставни, попут вас и мене, не проводе дане у пићу, песми, лумповању и пуцању у ваздух. А потом и други изазов: научити да саслушаш другу страну када је тема рат, другачију од оне која преовлађује у Западној Европи. На почетку није било лако...

● **У превирањима Велике Бароније може се препознати читава Источна Европа, а сигурно и многе земље света.**

– Да, као што рече Имре Кертес, све државе централне и источне Европе непрестано гаје параноични осећај да су под опсадом.

Румунија, Пољска, Мађарска, балтичке земље, Украјина, све су оне конструисале свој национализам на овом, истовремено истинитом и умишљеном, синдрому опсаде: на истоку, а понекад и на западу, налазе се велики претећи суседи који су нас газили јуче и који ће сутра чинити исто. Израел, Јерменија и Либан познају овај осећај. Либанци чак имају и једну изреку: „Имамо само два суседа и не знамо ко је више да мрзимо.“ Велика Баронија из „Снежне линије“ је искривљено огледало европског запада: и ми у Западној Европи смо на неки начин жртве овог параноичног синдрома тврђаве под опсадом. И ми се заштитнички надвијамо над сопственим

привилегијама. Чак и да не рачунамо обновљене национализме и покрете за независност у Шпанији, Италији, Великој Британији. Понекад се питам да ли је будућност Европе – што је помало Путинова тајна жеља – у нечему налик средњовековној скупини властелина, грофовија и баронија које се међусобно непрестано гложе око граница.

● **У роману се дотичете питања националног идентитета. Одличан показатељ тога да је то толико променљива и дискутабилна категорија је сте лик Лотара.**

– Писање ове књиге сам започео и окончао током мандата Николе Саркозија (2007–2012), који је имао врло опасне последице, јер је поделио Француску: видели смо повратак термина које нисмо чули од Вишија, постојало је срамотно министарство „имиграције и националног идентитета“, питање хицаба за-

оштрило је дебате, антисемитизам и исламофобија су се повампирили, Национални фронт је почео свој незауостављиви раст у испитивањима јавног миљења, доживели смо неку врсту лепенизације духа. Самуел Видубл, који представља младог француског дипломату, не може изаћи неоокрњен из те кобне атмосфере. Швајцарац Лотар, који је помало Самуелов двојник и ментор, поиграва се овим питањима, јер у Швајцарској је врло тешко дефинисати јединствен национални идентитет: није то питање језика, религије, ни порекла, него политички конструкт који не утиче битно на животе људи, а који као такав представља једну успелу фантазију.

● **Ви сте један од ретких страних писаца који је писао у Србији. Да ли је она као геополитички простор утицала на вас као романописца?**

– Наравно, у сваком смислу. На неки начин осетио сам се слободнијим. Кад као писац напустите своју земљу, преостане вам само једна ствар: ваш језик. Понекад се запитам да ли је то оно што ми је заправо потребно како бих писао о крају из ког долазим, а пре свега о Европи која јесте мој књижевни простор. Зато себе увек називам европским писцем који пише на француском. Надаље, у Србији, као и у свим источним земљама, присутна је невероватна креативност: кад вас неко удари по глави, добијете жељу да снажно вичете. Срби су, као и остали народи са подручја бивше Југославије, у књижевности и уметности уопште, гласнији од Француза; несумњиво је да имају више тога да кажу. Коначно, живот у Србији је потврдио мој доживљај европ-

помало ексцентрична Европа од ове „стабилне“, која је данас постала Европа банкарка и споразума.

● **Који су вам омиљени делови Новог Сада? Је ли тачно да сте посебно везани за Подбару?**

– Да, волим Подбару јер је својеврстан лавиринт, њоме се дуго може лутати уживајући у мноштву детаља, који за мене представљају дефиницију лепоте. Разлог је и тај што је Нови Сад одавде почео да расте. Понекад као да можемо осетити Дунав под ногама, као да још увек кључа под исушеним тлом. И сам сам одрастао у мочварном крају, крај Роне. Зато толико волим реке које се губе, попут Дунава. Иначе, не треба заборавити да Подбара не постоји само у Новом Саду. Док сам путовао бициклом уз Дунав, на разним местима сам их откривао: у Вилкову у Украјини, у Брајли у Румунији, а и Русе и Видин у Бугарској имају неку врсту своје Подбаре. Не знам да ли су јефтина носталгија или романтизација рушевина оно што ме привлачи ка таквим местима или је просто ствар у томе што још увек одбијам да

Срце Европе

– Боравак у Новом Саду подарио ми је инспирацију и теме за три књиге. Прву је управо објавио мали издавач „Réaigar“, под насловом „Terminus Schengen“. Реч је о дугој поеми у слободном стиху са пратећим фотографијама, која говори о путовању возом од Новог Сада до Лајпцига, избегличком рутом. Друга књига ће изаћи у мају 2018, у издању „Contre Allée“, под насловом „Le Cœur de l'Europe“ (Срце Европе). Реч је о белешкама са путовања које сам већ објављивао на сајту Courrier des Balkans. Коначно, трећа књига „Sur la route du Danube“ (Дунавским стазама), нека врста путописног дневника, биће објављена 2020. У часу када се међудржавне границе затварају и влада 'мигрантска криза', она ће представљати неку врсту политичког чина: прочешљавање европске идеје уз длаку, од периферије ка центру.

ске геополитике: кад у Француској говоримо о Европи, имамо тенденцију да не гледамо даље од онога што ја називам „снежном линијом“, линијом која, мање-више, иде од Риге до Сплита и на неки начин потцртава велику шизму између католика и православца из 1054. године. Али не треба заборавити да већи део континенталне Европе лежи иза те снежне линије, у земљама православне или исламске културе, где је и јудаизам некада био снажно присутан, у Русији, у Белорусији, у Украјини, на Балкану. Понекад се запитам да ли ми је можда дража та „нестабилна“,

изађем из сокака и подрума мојих баке и деде: уским улицицама где су они живели ширио се тај мирис из подрума, који бих понекад осетио и на Подбари. Али постоји једно место које ми је још драже од ње, а то је Кеј. Све што сам написао у Новом Саду, написао сам на Дунаву, на броду „Цепелин“, који је за мене представљао радно место из снова; између екрана мог лаптопа и Петроварадинске тврђаве, посматрао сам барже како пролазе и сањарио, пишући, о данима када ћу бициклом прећи пут уз Дунав.

■ Слађана Милачић

